

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 12.

V Ljubljani, dne 17. februarja 1911.

Leto VI.

„Glavna posojilnica“ v konkurzu.

Kar je bilo pričakovati, to se je zgodilo. Denarni polom tega eminentno liberalnega zavoda je bil na dnevnem redu ljudske govorice že cela dva meseca; pisalo pa se o tem dosedaj ni veliko. Če je »Slovenec« s kako opazko namignil na bližajočo se katastrofo, so postali liberalni listi silno nervozni. Hoteli so stvar kolikor mogoče dolgo vleči, saj toliko časa, da minejo ljubljanske občinske volitve. »Slovenski Narod« pa je bil tako nesramen, da je še pred par dnevi pisal, da za konkurz pri »Glavni posojilnici« ni nikakega povoda in da se bo vse mirnim potom poravnalo. Tisti, ki prisegajo na liberalno časopisje, so verjeli tem čenčam; razočaranje v obliki dolgih nosov pa je prišlo dne 14. februarja, ko je stalo v uradnem listu, da se nad »Glavno posojilnico« razglša po zakonu predpisano konkurzno postopanje.

Primanjkljaja, za katerega se še ne ve, s čim da se bo pokrila, je baje blizu dva milijona kron in ni izključeno, da bo ta polom marsikdo bridko občutil. Delavstvo pri tej krizi ne bo prišlo mnogo v poštev, pač pa so prizadeti obrtniki, kmetje in manjši uradniki, najbolj pa gre za kožo nekaterim liberalnim mogočnjakom in magnatom, na čelu jim posojilnični predsednik dr. Hudnik. Sodišče je uvedlo zoper njega, zoper dva uradnika in zoper člane nadzorovalnega sveta kazensko preiskavo. Kako se bo končala ta preiskava, se ne more vedeti; gotovo pa je, da je bilo gospodarstvo pri »Glavni posojilnici« tako malomarno in brezvestno, da nam je v resnici težko, izogniti se najostrejšim izrazom. Koliko krika je bilo v liberalnih listih, če je kje kako konsumno društvo ali kaka zadruha se mirnim potom razšla in ni bil nihče oškodovan; koliko je moral včasih najmlajši kapelan na deželi pretrpeti, preganjen od sodnije, političnih oblasti, liberalnih advokatov in liberalnih listov, če se je kje žrtvoval in sodeloval pri kakem gospodarskem podjetju. In zdaj? Naša gospodarska organizacija, naše posojilnice, naše Zveze stoje čiste pred svetom, njih moč raste od dne do dne, liberalci pa so tekom leta izgubili dva izmed glavnih svojih zavodov, »Agro - Merkur« in »Glavno posojilnico«. V onemogli jezi izkušata zdaj »Narod« in »Jutro« natolcevat, kakor da bi v »Gospodarski zvezi« tudi ne bilo vse v redu. Kaj da ni v redu, pa ne povesta. Golo obrekovanje in hudobni namen, obrniti pozornost občinstva od liberalnih poštenjakovičev na druge poštene zavode, kojih temelj je trden in kojih voditelji so zanesljivi, govorita iz njih klavrnih napadov.

Povdarjati pa moramo še to - le misel, namreč kako osamljena in brez vsake pomoči je liberalna stranka, če se ji pripeti kak maler. Nikdo se ne potegne za njo, njeni parlamentarni zastopniki molče kot grob, deležniki in odborniki ponesrečenega zavoda tekajo zbegani po Ljubljani in nikogar ni, ki bi jih potolažil, jim svetoval in pomagal. Tako se razsuje le sestav, ki nima več zdravega v svojem jedru.

S takimi ljudmi združiti se ni dobro. To sedaj najbolj vedo tisti, ki so svoječasno vlagali denar v »Glavno posojilnico« in jemali od nje posojila. Ti so prejeli zelo temeljit pouk, kaj se pravi imeti z liberalci opraviti, pouk, na katerega bodo dolgo mislili.

Dunajsko pismo.

V torek je imel Dunaj priliko gledati v svoji sredi gališke šnopsarske pijavke, ki so poljski in rusinski narod spravile skoro na beraško palico. Prišla je namreč deputacija 2500 žganjetočarjev k trgovskemu ministru z drugim s pritožbo proti določbi, da ne bodo smeli brez licenca točiti žganja. Bili so skoro sami židje, ki so jih vodili židovski poslanci. Stara pesem, da židu delo ne diši, se kaže ravno v tem dejstvu. Z žganjem poljskih velikašev je izrival žid domače ljudstvo z njega zemljišča, živel je udobno in si lastil poljsko in rusinsko zemljo. Temu je odzvonilo vsaj deloma in zato: O vaj!

Državni zbor ima sedaj zopet počitnice. Razven nekaterih odsekov ne bo morda kakih štirinajst dni zbornične seje. V soboto, dne 11. t. m., je proračunski odsek pričel in končal generalno razpravo o proračunu za leto 1911. V tej seji je govoril tudi poslanec Gostinčar, ki je med drugim izvajal sledeče: Vsled rekonstrukcije ministrstva se ni nič spremenilo. Ministrstvo je dalo ostavko, da se je dovolil provizorij do konca marca t. l. Razmere v državni zbornici so nevzdržljive. Ni manjšine in ne večine. Vladi ne zaupa nihče popolnoma. Ureditev državnih financ je nemogoča brez širšega temelja v zbornici. Vlada je vjetnica nemškega bloka in si ne upa storiti kaj v prilog Slovanov. Državno gospodarstvo ni dobro. Gozdna uprava se komaj izplača. Navadni kmet si z gozdom pomaga, erarični uprava ne pride nikamor. Država prodaja les špekulantom po nizki ceni in ga za svoje potrebščine kupuje za visoko ceno. Železnice so pasivne. Pri železniški upravi je treba gledati na koristi prebivalstva in osobito kmetskega stanu. Uprava železnic je draga, ker je preveč višjega uradništva. Vsak uradnik bo imel kmalu svojega kontrolorja. Kar so svojedobno opravljali navadni uradniki, za to se nastavlja sedaj juristi. Medtem ko dobivajo znižane vožne cene oficirji in njih žene, se jemljejo ubogim prožnim delavcem proste vožnje za nakupovanje živil. Bivšemu finančnemu ministru gre priznanje, ker je uredil penzijske in tudi službene razmere tobačnega delavstva. Naj bi temu v tem sledil tudi sedanji minister. Olajšale naj bi se tudi izterjatve davkov, ki so velikokrat brezsrčne. Ljudsko štetje nam je pokazalo, kako zelo se pritiska na Slovence in osobito nas Slovence. Na Koroškem je bilo skoro vse politično uradništvo organizirano proti Slovincem. Pokazalo se je, da koroška deželna vlada ni avstrijska vlada, temveč izvršilni organ nemškega volksrata na Koroškem. Razpustilo se je edino in že staro politično društvo za Slovence na Koroškem, ker je uprizorilo privatno ljudsko štetje. Drugodi se nasproti nemškemu društvu kaj takega ni storilo. Društvo »Südmark« uganja tudi v tem smislu razne burke in ni nikogar, ki bi videl v tem kaj državi nevarnega ali pa kak prestopok društvenega zakona. Deželnemu predsedniku na Koroškem se je javno predbacivala laž in vendar osrednja vlada ni storila ničesar, da se tak človek odpravi s tako važnega mesta. Slovenska krščanskosocialna zveza je priredila v Svečah poučni tečaj, katerega je razpustil okr. glavar celovski telegrafsko zaradi živinske bolezni na parkljih. Predavalo se je o škodljivosti alkohola, ko je bil shod razpuščen. Pri tem je bilo čudno dvoje: Preda-

vanje se je vršilo v prvem nadstropju, tam je bila nevarnost zaradi goveje bolezni ogromna, toda spodaj v gostilni te nevarnosti ni bilo. Ljudje so bili tam še cele ure skupaj, brez da bi se bilo to komu zdelo zaradi živinske bolezni sumljivo. V isti vasi je imela dva dni potem »Südmarka« veselico, toda nikomur ni prišlo na misel prepovedati veselice. To je dvojna mera. Tako ne bo šlo dalje. Nasilstvo Nemcev in vladnih organov na Koroškem je bilo pri ljudskem štetju nečuvstvo. Dolžnost vladnih organov je, pri tem dobiti natančne in resnične podatke, sicer je ljudsko štetje brez veljave. Namen je prozoren: Uničimo slovenski živelj vsaj na papirju, drugo se bode že naredilo. Končujem z željo, da bi vendar že enkrat v tej državi nastal red in enaka pravičnost do vseh državljanov.

Prometna zveza.

Občni zbor krajne skupine Ljubljana Prometne zveze. Krajno skupino Ljubljana vodi dasi ne formalno, pa le dejansko slovenske krščanskosocialno organizirane železničarje. Zato so njeni sestanki in shodi velepomembni za celotno slovensko krščansko železničarsko organizacijo. Na občnem zboru so bili navzoči državni poslanec dr. Žitnik, tajnik Prometne zveze z Dunaja, Tschulik, tajnik S. L. S. dr. Božič, dr. Adlešič itd. Zborovanje je vodil predsednik Koleča. V imenu S. K. S. Z. pozdravi zborovalce Moškerc. Državni in deželni poslanec dr. Žitnik govori ob splošnem odobravanju o socialnodemokratskih lažeh in o državnem proračunu z ozirom na železničarje. Sledi nato poročilo tajništva (tajnik Tertinek) za poročevalno dobo od 15. septembra do dne 31. decembra 1910. Dne 21. septembra se je po iniciativi tajnika sestel odbor, da se člani med seboj pogovore radi uspešnega skupnega delovanja v prid organizacije. Udeležba sedem odbornikov. Dne 3. septembra 1910 mesečni sestanek, udeležba šest moških, ena gospa. Na prošnjo centrale se udeležita gg. Tertinek in Voje ustanovitelje plačilnice v Prvačini. Dne 15. septembra 1910. Izvanredni sestanek vseh članov; udeležba 40 oseb, vladni zastopnik Fink. Poročevalci gg. mestni okrajni odbornik dunajski Sacher o splošnem provizijskem in penzijskem skladu, o bolniških blagajnah in o delovanju centrale Prometne zveze. Dovolili so še g. dr. Zajec in urednik g. Moškerc. Zastopnik delavstva v tozadevnem odseku pri direkciji g. A. Zehrer je poročal o njegovih korakih v prid zboljšanja delavskega stanu. Dne 1. vinotoka 1910 redni mesečni sestanek so posetili samo štirje člani; ni se moglo torej sploh o ničem govoriti. Poročevalec dr. Božič in dr. Adlešič. Dne 2. novembra 1910 po vabilih sklican izvanreden sestanek povoljno obiskan. Poročevalca gg. dr. Božič, tajnik S. L. S. in kom. svetnik g. Ivan Kregar. Sklepati in govoriti bi se bilo moralo o korakih za bodoče občinske volitve, pa se predmet ni naznanil govornikom. 5. novembra 1910 dobro obiskan redni mesečni sestanek; poročal g. dr. Pogačnik o novem občinskem volivnem redu za mesto Ljubljana. 3. decembra 1910 redni mesečni sestanek, obiskan od 26 članov. Poročal g. dr. Božič o gibanju delavskih društev krščanskih in socialnodemokratskih; dokazal je, da krščanska društva in organizacije vedno bolj naraščajo, dočim socialni demokrati trpe na propalosti. Član

Ošaben predlaga, naj se defuje na to, da se bo socialnim demokratom prepovedalo pobiranje darov pri blagajni ob izplačevanju plač, ker ta humbug ima le namen, da socialni demokrati po imenih lahko sortirajo, kakega mišljenja je ta ali oni železničar. 12. decembra 1910 odborova seja. Dnevni red: Razgovor o predlogu tovariša Oražna na sestanku 3. decembra 1910 in pa kako bi se dal prirediti družinski večer. Sklenilo se je, da Oražnov predlog ne obvelja, ampak da tudi mi začnemo s polami za naše člane pobirati ravno tako, kakor socialni demokrati. Družinski večer se priredi; člani »Rokodelskega društva« se naprosijo za sodelovanje. — Skupina se je zavzela za od službe odpuščenega člana, ki je bil sicer socialni demokrat, pa je tam izstopil, ker so mu le-ti hoteli odjesti kruh, ter pristopil k Prometni zvezi. Mož je bil zopet v službo sprejet, zakar pa gre največja hvala gosp. državnemu poslancu Gostinčarju, lker on je posredoval pri direkciji za njega. — Podpore in pogrebne, katerih so bili deležni člani ljubljanske skupine, pove poročilo blagajnika. — Dne 25. in 26. marca t. l. se vrši na Dunaju občni zbor Prometne zveze. Dne 19. svečana se vrši pri centrali konferenca vseh delavnic c. kr. državne železnice in je naša skupina pozvana, da odpošlje in naznani vsaj enega zastopnika delavnice c. kr. državne železnice.

Tajniško poročilo se vzame na znanje in izreče zahvala vrlemu zapisnikarju Tertineku.

(Še pride.)

Shod v Boh. Beli priredi Prometna zveza v nedeljo, dne 19. t. m. Zborovanje bo ob treh popoldne v stari šoli. Spored: Železniške razmere; poročila tov. Kolesa, predsednik krajne skupine Ljubljana, in deželni poslanec Piber o potrebi organizacije. Agitirajte za obilno udeležbo!

Ljubljanska krščansko socialna organizacija.

Strokovnega društva tekstilnega delavstva v Ljubljani predpustna veselica. Kakor vsako leto, tako smo imeli tudi letošnje leto predpustno veselico, ki je prekašala glede ogromne udeležbe vse prejšnje naše prireditve. Razveselil nas je tudi s svojim prihodom gospod nadravnatelj Andrej Derinig, ki se je našega društva spomnil z izredno velikim darom. Dalje smo imeli v svoji sredi gg. uradnike, nadmojstre in mojstre, ki so bili letos prvič polnoštevilno na veselici zbrani. Med drugimi smo videli tudi zastopnike Strok. društva c. kr. tobačne tovarne in raznih drugih društev. Zabava se je vršila v tako priskrbenem razpoloženju, da gotovo ostane vsem udeležencem v lepem spominu.

Shodi S. L. S. V nedeljo, dne 19. t. m., sta volivna shoda S. L. S. ob 10. uri dopoldne. Eden bo v »Ljudskem domu«, drugi pri Flegarju.

Brezalkoholna gostilna. Opozarjamo cenjene naše bravce na današnji inserat o brezalkoholni gostilni (pravzaprav: brezalkoholni oddelek gostilne), ki ga odpre hotel »Union«. Ta oddelek bo v dosedanjih prostorih krščansko-socialne zveze; prostori, ki so našim somišljenikom dobro znani. Zato tudi upamo, da jih bo — če že hočejo ali morajo v gostilno iti — pot, ki so jo vajeni, pripeljala ravno v te dosedaj obiskovane in priljubljene prostore. Odpre se prihodnjo nedeljo, 19. svečana, ob štirih popoldne z malo slovesnostjo: nagovorom, deklamacijami in petjem, katero bodo oskrbele članice Katoliškega društva za delavke. — Ravno za delavca je važno, če že čuti potrebo časih zaradi družbe stopiti v gostilno, da ima priložnost, iti v tak kraj, ki mu ni nevaren, in to je — gostilna brez alkohola. — Zato bodi ta lokal našim tovarišem in tovarišicam v potrebi toplo priporočen.

Med brati in sestrami.

Katol. politično društvo za idrijski sodni okraj ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 19. t. m., ob 1. uri popoldne v hotelu gosp. Didiča z zanimivim programom. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz Vevč. Naša tovarna se podira. Tako bi se lahko reklo v resnici, pa ni tako hudo.

Na nekem mestu blizu papirnega stroja se je že večkrat naredila velika luknja, a smo jo vselej zasuli z kamenjem. Pri zapeljavanju se je vselej čulo votlo bobnenje pod zemljo. Pretečeno jesen se je zopet naredila votlina in obenem se je škarpna zraven papirnega stroja ponizala približno za en meter ob zidu, kjer stoji papirni stroj. Zid je seveda pokazal razpoke in tako so nekateri mislili, da bo papirni stroj vrag vzel, češ, da bo papir delal nanj. Inženirji so hitro porabili svojo umetnost in zid podrli. Sedaj pa ko je voda majhna in železnica dodelana, so pričeli luknjo preiskavati. S sesalno vlečejo vodo vun. Koliko tisočakov bo potegnila sesalka vun, se še ne ve. — Pravijo, da skala, na kateri je bila zidana škarpna, se je udrila. Kaj bo končni izid preiskave dognal, se še ne ve. Toliko pa vemo, da je Bog pravičen. Kar nam tovarna utruga pri zaslužku, ji pa Bog po drugi strani vzame. Delavcem se po vinarijih trgajo plače, tu bodo pa kar tisočaki šli v luknjo. Res da krivičen vinar 99 pravičnih požre.

Litija. Vkljub raznim nasprotnikom delavskega in nedelavskega stanu naša skupina J. S. Z. napreduje od dne do dne in dobiva čedalje več članov. Vzorno poslovanje je pridobilo ugled skupini med nami delavci. Po predilnici so zabavljachi že večinoma potihnili, ker jim je skupina dokazala, da ima resno voljo — in to že večkrat — delavstvu pripomoči do samopomoči. Se še tu pa tam dobi kak podrepnik, ki se misli s tem ravnatelju prikupiti, če zabavlja čez strokovno zvezo. Omenimo le nekega Bokala, ki hoče zvonec nositi po tovarni, pa bode kmalu osamljen. Včasih je užival ugled med delavci, ker je igral dvojno vlogo. Zdaj ga je pa delavstvo spoznalo in upamo, ravnatelj tudi, ki, kakor znano, ne trpi hinavcev. Toda naj si zapomni, da ga zna kmalu burja vzeti in ne bo človeka, ki bi ga pomiloval, in takrat se bo še spomnil na strokovno zvezo, če že ne bo prepozno. Tako se je namreč že nekemu drugemu pripetilo, ki je bil ravno tak priliznjenec na zgoraj in nasprotnik naše skupine. Odletel je, in nobena muha ni za njim zabrečala. Torej pamet, »gospod« Bokal! Tovariše in tovarišice pa pozivljamo, naj se oklepajo v njih lastno korist skupine J. S. Z. Prepričani naj bodo, da bo marsikdo potreboval njene podpore in pomoči. Kje vendar naj delavec išče opore, če ne v lastni moči?!

Litija. Članom naše skupine J. S. Z. se naznanja, da bodo v nedeljo, 19. t. m., popoldne ob tretji uri nje občni zbor in predavanje odbornika J. S. Z. iz Ljubljane. — Pridite gotovo vsi ter povabite seboj tudi vse, ki jim je mar delavski blagor!

Litija. Iz litijske tovarne se delavke pritožujejo vedno zaradi slabe plače. Ni ravno dolgo, odkar so se pritožile pri nadmojstru, da so premalo zaslužile, in on jih je še oštel, zakaj so tako malo zaslužile in da take slabe delavke bomo počasi vun pometali. To so pa vse že večletne delavke tukaj v tovarni. Vsak pameten človek si mora misliti, da se vsaka za svoj žep gotovo rada potruudi. Pa tako se govori, da naj on le stare stroje ven pomeče ali pa popravi, da bodo dolgo prejo delali, potem naj šele govori, da so slabe delavke. Delavstvo pri nas je tudi razburjeno, ker mora, ako si vzame prosti čas za svoje potrebne opravke, v pisarni čakati po celo uro na podpis. Bolj kot uradnikom v pisarni je slabo plačanemu delavstvu čas zlato. Zato prosimo malo obzirnosti do delavstva.

Črna. Veselo novico morem poročati o našem delavstvu. Rudarska unija je namreč zboljšala rudarjem plačo, in sicer šitnino za 30, 20 oziroma 10 vinarjev, v katerem plačilnem razredu je pač kateri delavec. Pri prihodnjem izplačilu, »colengi«, bodo delavci čutili prvič ta priboljšek. Z velikim veseljem je pozdravilo delavstvo to novico. Saj je pa tudi umevno. Časi so dragi. Ne samo živež je drag v našem kraju, temveč tudi stanovanja. Draginja stanovanj občutijo posebno hudo tisti delavci, ki morajo stanovati v vasi. Za stanovanje z eno sobo in kuhinjo plačujejo mesečno po 10, 12 in celo 14 K. Potem se ni čuditi, da je delavec, ki ima večjo družino, ob koncu meseca že na suhem. Naše delavsko društvo prav dobro napreduje. Pristopajo k društvu še vedno novi udje. Upamo, da počasti v kratkem naše delavsko društvo državni in deželni poslanec dr. Krek. Vese limo se že na njegov govor.

Jeseniškim socialnim demokratom je že v navado prišlo, da se v govorjenju poslužujejo laži. Kadar je pa zbran štab za poročila v rdečo Kristanovo fliko, na čelu mizar Slezinger, takrat se pa kar kadi okrog njih. Ko so ti trapje skrpucali zadnji članek o črnuhih, takrat so pa gotovo bili kandidati za Studenec. Pa norcem ni zameriti in mi jim tudi ne. Samo to hočemo povedati, da javnost znajo farbat, a nas ne bodo in tudi sodrugom izven Slezingerjevega štaba se gnjusijo te nesramne laži. Ker se jim pri zadnji volitvi v podporno društvo ni posrečila nakana, se sedaj jeze nad klerikalci. Mi o tem društvu nismo pisali, pa bi bili že lahko. Bili so že razni razpori in vse prireditve imajo tam, kjer je rdeča zalega. To društvo ni na krščansko-socialnem programu, ker pa podpira bolne člane, je potrebno. Dosedaj ni bilo bojno društvo, pa rdeči bi radi to imeli, ker jim nekaj diši. Kaj? To dobro vedo sami in člani društva. V fliki se jezijo in lažejo čez Stražišarja in Tratnika, no, Čebulj mora biti tudi zraven, akoravno ni član društva. Društvo črnuhi in da sta v to agitirala Stražišar in Tratnik. Ta je že bosa, ko bi bila katerikrat na to delala, bi bila že preje, saj sta že čez 12 let pri društvu in več let v odboru. Slezingerjev Janezek, ko bi bil ti poročal v fliko, da hočeš ti, da bode društvo strankarsko, bi se ne bil prav nič zlagal in golo resnico poročal. Saj ti je znano, da je lanska volitev odbora zate precej ugodno izpadla, poizkusil si pa takoj rdečo komando vpeljati ter nekaj tudi izvršil. Letošnje leto se pa občni zbor ni vršil po Slezingerjevi komandi. Brun je letal po tovarni kot kak policist in vsiljeval rdeče kandidate, pa ni šlo. Milo je zdihnil Janezek: »Dobrega blagajnika smo imeli pripravljenega, pa ga niste hoteli izvoliti.« Janezek, še nekaj te vprašamo, v fliki nam bodeš gotovo pojasnil. Ali si ti na vse kriplje delal, da bi društvo postalo popolnoma socialno-demokratsko? Bil si si svest, da imaš vse pod komando in da dobiš denar za rdeč konsum. Pa v odboru so možje, o katerih tudi ti ne moreš reči, da so črnuhi, pa so rekli: »Bolj je varno, da ima društvo samo denar.« Socialni demokratje ste hoteli že pred letom vpeljati strankarstvo v društvo, ker ste pa pogoreli, bi se radi malo oprali in znosili nad črnuhi. Pa delavstvo ne mara rdeče komande nikjer, tudi ne pri podpornem društvu.

Sava. V nedeljo dne 19. svečana popoldan ob pol 4. uri sklicuje delavsko politično društvo javen društven shod v »Delavskem Domu« na Savi. Vabijo se vsi prištaši S. L. S. cele jeseniške občine, delavstvo iz avornika in domače, da se udeležijo tega shoda, na katerem govori dr. Janez Ev. Krek o sedanjem političnem položaju v državnem zboru. Ker bodo v kratkem času tudi občinske volitve, se bode na tem shodu tudi razpravljalo o volitvah ter se bode pojasnil program S. L. S. Je že več govornikov oglašanih. Torej krščansko-socialno delavstvo, kmetje in obrtniki na svidenje v »Delavskem Domu«.

Idrija. Zasedanje Bosne je stalo tudi več poslopij, ki so jih avstrijski topovi v razvaline spremenili. Pri nas v Idriji sicer nimamo topništva, imamo pa že par razvalin od liberalno - mokraške zasedbe sem; nekaj se jih pa še obeta. Zatorej ima »Naprej« prav, ker trdi, da se da tudi brez kanonov vladati oziroma rušiti. Mi nismo dolgo časa umeli vlade brez kanonov, a sedaj nam je jasno. Pa je tudi neka specialiteta to, ki jo priporočamo gospodom poslancem v vojnem odseku državnega zbora, kadar se bode šlo za dovoljenje kredita za nove kanone. Takrat naj opozorijo slavno zbornico na idrijski specialiteto, ki ruši zidovja brez kanonov. Snov deluje sicer bolj počasi kakor dinamit ali smodnik, a — sigurno, kar je pri vsem glavna stvar. Velikega pomena je tudi dejstvo, da snov ne usmrti človeka ali živali, n. pr. kozla, naj si že bode te ali one pasme, ampak je edino le za rušenje zidov namenjena. Celo rimski župan Nathan je izvedel za to sredstvo in so baje izumitelji v živahnem dopisovanju z njim radi razstrelbe Petrove skale, v kateri namen je snov pravzaprav izumljena. Preizkušnje so se izborno obnesle, le v tem se niso edini, kako naj se snov imenuje; eni so za »Ganglos«, drugi za »Tavzesos«, tretji za »Mokratos«, četrti za »Magistratos«, nekaj pa jih sitnari za Lumarijasos«, a za to ime se iznajditelji najmanj zanimajo. Govori se pa tudi o drugih imenih. Ko se tudi ta manj

Ste li bolni?

Imate revmatizem, protin, glavobol, zobobol? Bolehate morebiti vsled prepiha ali prehlajenja? Poizkusite vendar bolečine utešujoči, zdravilni, krepilni Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Ta je zares dober! To ni samo reklama! Dvanajstotica za poizkušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj samo lekarnar Feller v Stubici, Elzin trg št. 264 (Hrvaško).

pomenljiva točka ugodno reši, ima iznajdba bodočnost, kakoršne še nobena iznajdba ni imela, in celo brezdimni smodnik je vržen v stari vek. Idrija pa bode zaslovela daleč čez mejo domovine vsled iznajdb njenih sinov, ki bodo visoko dvigali prapor bratstva, ljubezni in svobode na temelju nove rušilne snovi.

Predpusni »Slovenski Narod«. »Slov. Narod« priobčuje nekaj tednov sem dopise iz Idrije, katere z vso pravico lahko med predpusne prištevamo. Le nekaj vzgledov: Ko je bil v pivarni znani liberalni shod, na katerem je bilo »100« samih hišnih posestnikov, je prišel v Idrijo tudi uradnik deželnega odbora svoje znanke obiskati. Komaj se je med ljudmi pokazal, se je že govorilo, da ga je deželni odbor na shod poslal. General Kristan je to novico skuhal, »S. N.« pa na široko natisnil; ali ni tako domnevanje smešna domišljavost, ko vsake ve, da se deželni odbor za liberalne shode toliko briga, kakor za resolucije, ki se na njih sklepajo. — Drugi zgled je nova mestna klavnicarica, ki bi jo radi za dobrih 70.000 kron na neprimernem mestu zidali, ko se sedanja lahko z 20.000 kronami bolje popravi, kakor bi bila nova. Več o tem pisati, ni vredno, ker iz te moke ne bo kruha; mi svetujemo mesarjem v lastno korist in v prid občinstvu vso zadevo okrajnemu glavarstvu temeljito pojasniti. — Enaka je z Nikovo. Ta je kot hudournik gozda erarična last in ne javno posestvo, zato ima tudi le erar pravico in dolžnost po nji gospodariti. Ako je deželni odbor lani svoje inženirje poslal, je storil zato, da je na podlagi načrta vladi regulacijo priporočal in že pred enim letom smo čuli, da je poslanec Povše iz državnega proračuna znatno vsoto izposloval; mi imenovanega gospoda samo prosimo, da svoj predlog tudi letos ponovi, ker ker lanske leto radi znanih razmer ni prišel na vrsto. Ako sili mesto svoje tisočake za regulacijo, je približno tako, če bi se sililo popravljati grablje ali pa erarično cesto po Zali. Vlada bi se denarja gotovo ne branila, a bil bi zavržen, zato se pa gozdni uslužbeni temu projektu tako muzajo, kakor mesarji klavničnemu. — Še lepša je trditve, da si S. L. S. gerenta želi, ki bi volitve vodil in tožbe umikal, ko je po vaših dopisih itak vse mesto na vaši strani, pri nas je le nekaj backov in podreptikov. Kaj govorite o novem gerentu, ko še s starim niste obracunali! Cele članke ste o njem pisali: škodoval je občino pri žarnicah, katere ste takoj po njegovem odstopu odpravili, a jih elektrarna sedaj zopet uvaja; okužil je Idrijo z realnim kanalom, zapodil tajnika, ki je šele po dolgotrajnem pravnem potu prišel nazaj, ker se ni hotelo navesti pravih vzrokov odsolitve. Da bi svojo blamažo z 10.000 K zakrili, ste svojim ljudem natvezili bajko o 25.00 K, za katere je gerent občino oškodoval; in celo krivo prisego mu očitajte, da o »potvorjenih« in »falsificiranih« zapisnikih niti ne govorimo, ki so tudi njegov greh. In na vse to še nismo čitali, da bi se bil svoječasni gerent opravičil, kakor tudi odgovora na odprto pismo, ki ga je že pred dvema leti tajnik Novak pisal deželnemu predsedniku, še danes ni. Pregovor pravi: Kdor molče pritrjuje in zato je neovrženo dokazano, da je do pičice vse res, kar ste pisali, čemu torej gerenta ne tožite, kakor ste že lani obljubili? Tukaj imate obilo hvaležne snovi, maščevati se nad stranko! Nič manj nas ne zanima, ko čitamo »Slovenski Narod«, ljudi miriti, naj se ne izpozabijo pri podiranju Kobalove kleti. Za tisto klet se razun par prizadetih liberalcev živ krst ne briga in je vsako pomirjevanje smešno in otročje; brez orožništva in policije bo padla klet, kakor je padla čitalnica in javno stranišče, kajti tudi rudarji niso več tako neizkušeni, da bi šli v ogenj za kakega Tavzesa ali Novaka in bi za zahvalo — službo izgubili. Vse Novakovo pomirjevanje je prazno, in če so tolaži s pravdo, mu jo privoščimo, saj družega itak ne zna, četudi je celo upravno sodišče idrijskih pravnih že sito. Ni zlepa kje taka hinavska politika, kakor pri naših liberalcih; njih poslanec vedno berači pri deželnem odboru in drugod za deželno podporo, nasprotno pa pošilja mestni tajnik zoper deželni odbor v »Narod« članke, da bi ga moralo županstvo že davno disciplinirati, ako bi se

ga ne balo. Mi svetujemo deželnemu odboru, naj poišče tudi za tega moža kak š, da se mu usta za vselej zapro, ker je zanj veliko bolje, da v svoji pisarni lastne kozle popravlja, kakor da višje instance napada. — Podoben slučaj smo videli tudi pri zadnji občinski seji, ko je nek uslužbenec razgalerijo govorečega Pleskoviča proti navzočemu dvornemu svetniku ščuval. Ti fantiči bi pa zdaleka ne imeli toliko poguma, ako bi jih ne podpiralo nekaj starih liberalcev, katere bi bilo dobro javnosti pokazati. Kajti, če oni vedno lažejo, čez gospoda dekana, kateheta in druge naše pristase, čemu bi mi o njih resnice ne smeli pisati? Kaj je na primer vse pisal »Slovenski Narod« proti naši proračunski pritožbi, da se je pa tudi rud. ravnateljstvo pritožilo, je pa le mimogrede povedal; čemu niste prizivali ponatisniti? Mi pa vemo, da so dobili pred dvema leti prav radi Idrije vsi c. kr. rudniki ukaz, po katerem morajo povsodi, kjer je erar odličen davkoplačevalec, krepko v občinske zadeve posegati; in to se sedaj godi, pa se bode tudi v bodoče vršilo.

Tobačno delavstvo.

Nekaj za vse. Nekateri ljudje pravijo, da se ni z organizacijo nič doseglo. Ti ljudje so kratkega spomina in so marsikaj pozabili. Pokličimo jim nekaj reči v spomin. Leta 1905 je delavstvo 22 in pol milijona K plače dobilo v letu 1911 jih bo dobilo 29 in tri četrtine milijona K, torej nad 7 milijonov K več. Povprečno torej pride 187 K več na leto na vsako osebo. Delavni čas se je nadalje znižal na 51 ur na teden in dobili smo soboto popoldan prosto. Dopusti so zahtevali v letu 1909 347.304 K izdatkov, ker je prišlo samo delavstvu v prid in korist. Za jetične se izda okoli 40.000 K na leto in zdravniške honorarje plačuje generalna direkcija, kar je velika olajšava bolniške blagajne in delavstvu v dobro. Velik dobiček za delavstvo pomeni tudi reforma pokojnine. Pred letom 1907 je dobila delavka V. kategorije po 40 službenih letih 80 vrn. na dan; danes dobi ista 80 K na mesec. Ko se upelejo še starostne doklade, bo stvar še ugodnejše izgledala. Vse to so stvari, katere nam je organizacija izvojevala in prinesla. Morda kdo poreče: saj bi vse to samo ob sebi prišlo tudi brez organizacije. Tako? Zakaj Zakaj pa ni prišlo prej vse to, ko še organizacije nismo imeli, to je torej prazen izgovor. Drugi pravijo: zdaj ni treba več društva. Plače so se regulirale, pokojnina, dopust, starostne doklade smo dobili, torej ni treba več organizacije. Ravno narobe. Treba je organizacije zato, da vse to ohranimo, slednjič, kaj ni nobene reči več, katera bi se morala in dala v tovarni izboljšati? Za delavca je tam najboljše, kjer je najbolj organiziran. Zopet vpije drugi: meni ni organizacija nič pomagala. Ja, ampak društva dolžnost in naloga je v prvi vrsti, da se oziroma na skupno delavstvo, na skupne težnje in pritožbe, potem se šele za posameznika pobriga. In mislimo, da je tako prav. Nazadnje pa pridejo tisti, ki pravijo: če bo

društvo kaj doseglo, pa bomo pristopili. Ti torej hočejo, da bi drugi, ki so že leta pri društvu in veliko že žrtvovali za nje, ki niso za zboljšanje še nič storili, nekaj prav posebnega dosegli. Narobe svet! Kdor seje, žanje! Drugič pa še kaj več!

Bolniška blagajna. Iz delavskih krogov se nam piše: Veliko hrupa je sedaj v naši tovarni radi bolniške podpore. Gre namreč za to, da bi se ta znižala. Baje bolniška blagajna ne more z dosedanjimi doneski več shajati. To radi verjamemo. Sedaj pa gotovi ljudje delajo na to, da bi se namesto donesek zvišal, podpora znižala. Pri teh ljudeh je vsak, ki je bolan, navaden simulant. Zato pa se je tudi staval predlog, naj bi vsi moški plačevali enake prispevke v znesku 45 h na teden in dobili zopet brez ozira na plačo v slučaju bolezni 1 K 68 h podpore na dan. Ženske pa naj bi vse plačevale po 34 h na teden in dobile 1 K 20 h podpore na dan. To bi bilo raznim našim gospodom zelo všeč, ker bi bilo zopet nekaj dela manj. Tudi mi bi ne bili zoper to, ko bi se podpora zvišala. Delavstvo je pa tudi pripravljeno plačevati višje prispevke, da bi bila podpora v bolezni vsaj nekoliko primerna navadnemu zaslužku. Pa naši gospodje nečejo o tem nič slišati, ker premišljajo samo to, kako bi delavstvu škodovali. Naj pomislijo ti sladki gospodje, kako se more delavec ali delavka v bolezni imeti, ako mora zraven sebe še družino živeti. V bolezni se potrebuje boljše hrana, boljše postrežba. S čim naj jo plača? Recimo da dobi na teden 12 K podpore, kar je sedaj največ (po starem sistemu). S tem mora plačati stanovanje, kurjavo in hrano, zraven pa še postrežbo. Naj gospodje prijatelji delavstva to premislijo in se postavijo na stališče delavca, pa bodo drugače sodili. Dolžnost naša je, da delamo na to, da bo bolniška podpora enaka zaslužku. Ne gre nam za to, da bi manjše prispevke plačevali, ker dokler je človek zdrav, si lahko kaj pritrga, kar si v bolezni ne more. Tisti gospod naj se pa odpove bolniški podpori, katero bo morda kmalu rabil. Ta dopis, došel iz delavskih vrst, smo jako omilili. Znamo. Izprememba bolniške podpore dela hudo kri, dela jo pa zato, ker tvorniško vodstvo nima tiste spretnosti, da bi bilo glede na nameravano izpremembo v stalnem stiku z vsem delavstvom, ki je končno gospodar s v o j e bolniške blagajne, ki ji več prispeva, kakor erar. Zato se pa mora tudi tvorniško vodstvo v tem vprašanju ozirati na to, kar delavstvo zahteva.

Našim gospodarstvom
priporočamo priznani najboljši pridedek za kavo „Zagrebski pravi FRANCK“ s kavnim mlinčkom, kot izvrstni domači izdelek.

Upoštevajoč naraščajoče treznostno gibanje in ustrezajoč tozadevno izraženim željam je sklenilo podpisano vodstvo v dosedanjih prostorih „Krščansko-socijalne zveze“ odpreti

brezalkoholni oddelek gostilne.

Pričetek v nedeljo dne 19. februarja ob 4. uri popoldne z malo slovesnostjo.

Dobivala se bodo gorka in mrzla jedila, mleko, kava in čaj po nižjih cenah ter raznovrstno sadje. Postrežnina (napitnina) se ne bo sprejemala.

Onim, ki žele imeti obed in večerjo brez pijače, se priporočamo za stalno naročbo. Dobival se bo tudi zajutrek.

Za obilen obisk se priporoča

vodstvo hotela „Union“.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

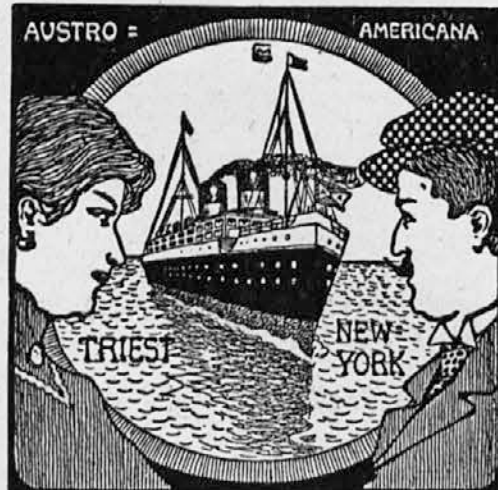
Miklošičeva cesta 8

prilicje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4½%** brez
po odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip
Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:**
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; **Anton Kobi**, posest. in trg., Breg
pri Borovni; **Karol Kauschegg**, veleposest.
v Ljubljani; **Marija Kolar**, stolni dekan v
v Ljubljani; **Ivan Kregar**, svetnik trg. in
obr. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran
Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; **Ivan Pollak m.**, tov.; **Karol
Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

*Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmeleka
v Ljubljani Kolobovske ulice 26.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.*

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veseljih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERŠOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z mednim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izdelanih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

uraru in trgovcu v Ljubljani
delničar in zas opnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

**Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!**

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ **Mr. Ph. BOHINCA**

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Bilzam proti žlednim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
stelečnic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrtno,
krepilno in slast do tedi po
spesu oče sredst. o, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želud: 1 krč.
steklenica 4 vin., 6 steklenic
z kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Sadin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 2 vin.
Odvajalne kroglje, škatljica
3 vin.
Pisipalni prašek proti ognji-
vanu otrok in proti v teniu
nov, škatljica 50 vin., 6 škatljic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oči, b. adavic in
trde kože steklenica 7 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 20
vin., steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 10 vin., in 4 kr. 8 vin.
Železnate kroglje, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 kr. 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Štefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (šifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna p.sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE
POSJOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCI“.

IVAN JAK IN SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

■ za rodbino in obrt. ■

